

Ain Kallis: pühvliasta tõi ilma osas kõiksugu pulli

Ain Kallis

Foto: Bianca Mikovitš

Astroloogide jutt läks täkkesse — oli sündmustekirev aasta. Ilma poolest aga vesine ja leebelt soe.

Kristliku kalendri kohaselt oli 2009. aasta nii rahvusvaheline astronoomia-, looduslike kiudude ja kui ka lepitusaasta. Hiina kalendri järgi nimetati seda perioodi pühvliastaks, nii et oodata võis kõiksugu pulli.

Mis jäi mällu?

Maailma meteoroloogiaorganisatsiooni (WMO) teatel ületas maakera keskmine temperatuur esialgse hinnangu kohaselt 0,44° võrra võrdluse aluseks oleva 1961.–1990. a keskmise (14,00°), olles edetabelis viiendal kohal. Pingerida juhib 1998. aasta 0,58 kraadiga üle keskmise näitaja. Täpsemad arvutused esitatakse alles märtsis.

Ega see keskmise rehkendus kerge ole, sest mandritel ja ookeanidel on ilmajaamu püstitatud väga ebaühtlaselt. Pealegi on arvutusmeetodid ja baas-aastad erinevad. USA riiklikul

ookeani- ja atmosfääriadministratsioonil (NOAA) ning Suur-britannia ilmteenistusel on selleks 1961–1990, USA Goddardi kosmoseuuringute instituudil (GISS) aga 1951–1980.

Maakera keskmised temperatuurid kõiguvad ikkagi 14 ja 15 kraadi vahel. Kõige tipuks tehakse mõnel pool vahet ka kalendri- ja meteoroloogilise aasta vahel. Viimane algab detsembris ja lõpeb 30. novembril. (Nii ei jää üks talvekuu põhjapoolkeral eelmisesse aastasse.)

Maakera kliimarekordite üle ei tasu aga üldiselt rõõmu tunda, sest need on ikka seotud millegi halvaga — tugevate kuuma- või külmalainete, põudade, uputuste või muude koledate loodusõnnetustega.

Nagu ikka, püstitati mitmel pool temperatuurirekordeid. USAs tuli jõulude paiku jälle elada lumetorme. See-eest polnud seal mullu ühtegi tugeva orkaani rünnakut. Taifuunid möllasid endiselt Lõuna-Aasias ja Vaiksel ookeanil.

2009 läheb ajalukku ka Kopenhaageni kliimakonverentsiga, mis näitas veel kord, et vaene ei mõista rikast ega täissöönu näljast. Erimeelsused kliimamuutuste põhjuste osas on sellised, et võitlus võtab pea samad mastaabid nagu möödunud sajandi kuuekümnendail, kui käis seesugune võitlus rahu eest, et kivi ei jäänud kivi peale.

Kui küsisin tuttavailt nende muljeid, siis vastati üldiselt, et suve ju polnudki, ka muu aeg oli külm ning kole. Oli see siis nii?

“Sajab! Lõpmata sajab... Ilm on arust ära. Ja looduse tujud hakkavad inimestesse. Nad saavad närvlikuks, näevad igal pool ainult vaenlasi, hävitajaid.”

Nii kirjutas 95 aastat tagasi Tammsaare. Ka tollal oli surutiseaeg.

Nüüd mõningaid arve äsjalahkunud masu- ja kliisu- (kliimasurutise-)aasta kohta.

Tõraveres arvutati (kalend-ri)aasta keskmiseks temperatuuriks 6,0° (kraad kõrgem normist ehk 1961.–1990. aastate keskmisest). See tuleks 1865. aastast kehtivas Tartu-Tõraverre õhusooja pingereas 21.–26. kohale.

Sademeid tuli mullu siin 804 mm ehk 132% normist. See tulemus annab sademeter eas väärrika 10. koha. Kõige rohkem on sadanud siinkandis 1935. aastal — 900 mm. Järgnevad 1990. aasta 883 ja 2008. aasta 873 mm.

Eesti ilm

Kogu Eesti oli Tartumaaga võrreldes terake soojem (riigi keskmine 6,2°, norm 5,2°) ja märksa kuivem (748 mm ehk 117% normist). Üllatus-üllatus: pea kõik kuud olid keskmistest soojemad. Välja arvatud juuni, oktoober ja detsember.

Kõrgete näitajate poolest paistsid silma jaanuar (−2° normikohase −5,5° asemel) ning september (2,6° üle normi).

Ja kas keegi mäletab, et aprillis oli erakordselt palju päikesepaistet? Üleüldse olid pooled kuud keskmisest päikselisemad. Pääsesime ka suurtest tormidest ning üleujutustest.